

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี ได้มาบรรยาย การดำเนินงาน โรงพยาบาลคุณธรรม ที่โรงพยาบาลลำพูน เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๘ “ คุณภาพและคุณธรรมเป็นเรื่องเดียวกัน โรงพยาบาลต้องมีทั้งคุณภาพและคุณธรรม หากโรงพยาบาลมีแต่คุณภาพแล้วไม่มีคุณธรรม โรงพยาบาลนั้น ก็ไม่ได้ทำประโยชน์ได้ดี อาจเกิดความทุกข์ทั้งผู้ทำงานและผู้มารับบริการด้วย เป้าหมายของ โรงพยาบาลคุณธรรม คือ ต้องการเห็นคนดี มีน้ำใจ อยู่ในทุกภาคส่วนของโรงพยาบาล” ผู้อำนวยการ โรงพยาบาลลำพูนได้นำกรอบแนวคิดดังกล่าวเป็นนโยบายที่จะดำเนินการพัฒนาให้โรงพยาบาลลำพูนเป็น โรงพยาบาลคุณธรรมผ่านคณะกรรมการโรงพยาบาลคุณธรรมซึ่งประกอบไปด้วยบุคลากรทุกหน่วยงานใน โรงพยาบาลลำพูนเพื่อร่วมกันกำหนดนโยบายและวางแผนให้เกิดการขับเคลื่อนโรงพยาบาลคุณธรรม ผสานกับการน้อมนำเอาพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในเรื่องเกี่ยวกับคุณธรรม ๗ ประการ มาเป็นแบบอย่างในการทำงาน

“...ถ้าทุกคนยึดมั่นในความดี ถ้าทุกคนยึดมั่นเราต้องช่วยกันและต้องพยายามที่จะปฏิบัติงานของตน ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตด้วยความตั้งใจดีด้วยความเอาใจใส่ดีในหน้าที่ของตน เชื่อได้ว่าส่วนรวมจะอยู่ได้อย่างมั่นคงและถาวร...”(พระราชดำรัส พระราชทานแก่คณะกรรมการสร้างศาลหลักเมืองสมุทรสงคราม ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันจันทร์ ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๑๘)

“ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครจะทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปรกติสุขเรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดี ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้...” (พระราชทานในงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๒)

“...คุณธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจนั้น ประการหนึ่งได้แก่ การให้ คือ ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือกัน ให้อภัยกันไม่ถือโทษกัน ให้คำแนะนำตักเตือนที่ดีต่อกัน ประการที่สอง ได้แก่ การมีวาจาดี คือ พูดแต่คำสุภาพจริงต่อกัน พูดให้กำลังใจกัน พูดแนะนำประโยชน์ให้แก่กัน ประการที่สาม คือ ประพฤติปฏิบัติตนให้เกิดประโยชน์เกื้อกูล ทั้งแก่กันและกันแก่หมู่คณะโดยส่วนรวม ประการที่สี่ ได้แก่ การวางตน ได้สมควรเหมาะสม คือ ไม่ทำตัวให้ดีเด่นเกินกว่าผู้อื่นและไม่ด้อย ต่ำทรมานไปจากหมู่คณะ หมู่คณะใดมีคุณธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวไว้ดังกล่าว หมู่คณะนั้นย่อมจะมีความมั่นคง...”(พระราชทานแก่สามัคคีสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ ในการเปิดประชุมประจำปี เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๒๕)

การดำเนินงานโรงพยาบาลคุณธรรมในเขตสุขภาพที่ ๑ การดำเนินการระยะแรกได้มีการทดลอง ดำเนินการที่โรงพยาบาลลำพูนโดยผู้อำนวยการโรงพยาบาลลำพูน นพ.ชนินทร์ จารุวัฒนมงคลได้รับนโยบาย เรื่องโรงพยาบาลคุณธรรมแจ้งให้คณะกรรมการบริหารและมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในระยะแรก ได้มีการสำรวจความคิดเห็นบุคลากรเรื่องการดำเนินงานโรงพยาบาลคุณธรรมซึ่งบุคลากรในโรงพยาบาลมี กระแสตอบรับเป็นอย่างดี และได้ร่วมกันลงมติเลือกคุณธรรมที่พึงปฏิบัติและละเว้นกำหนดเป็นอัตลักษณ์ของ โรงพยาบาลลำพูนคือ “ซื่อสัตย์ ยุติธรรม มีน้ำใจ” และได้นำเสนอ “อัตลักษณ์” นี้ เป็นหัวใจในการทำงาน ให้กับทุกกลุ่มฝ่ายในโรงพยาบาล โดยในทุกกิจกรรมที่จัดขึ้นจะใช้อัตลักษณ์นี้เป็น Theme งาน เช่น งานกีฬา งานปีใหม่ รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรทุกคนทราบอย่างต่อเนื่องในทุกๆ รูปแบบ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ เสียงตามสาย บรรจุในหนังสือเวียนภายในโรงพยาบาลทุกครั้ง ปักในเสื้อที่ให้ เป็นสวัสดิการเจ้าหน้าที่ของ โรงพยาบาล ตลอดจนแต่งเป็นบทเพลงของโรงพยาบาล ให้เปิดในทุกเช้าของการทำงาน เพื่อให้เข้าถึงจิตใจของ เจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ หวังให้รู้สึกได้ทุกครั้งเมื่อปฏิบัติงานในโรงพยาบาล และได้ขยายผลการดำเนินงานไปสู่โรงพยาบาลในเขตสุขภาพที่๑ ที่มีทั้งหมด ๘ จังหวัดการดำเนินงาน มี ๖ ขั้นตอนคือ

๑. **ปลูก** ความคิดของบุคลากรทุกโรงพยาบาลให้เห็นความสำคัญของการทำโรงพยาบาลคุณธรรมโดย ดำเนินการผ่านคณะกรรมการระดับเขตของทุกจังหวัดได้แก่ น่าน ลำปาง เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา แม่ฮ่องสอน แพร่และจังหวัดลำพูนที่ทำหน้าที่ประธานของคณะกรรมการในระดับเขตได้ดำเนินการจัด

ประชุมวิชาการ ได้เชิญ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี นพ.กฤษดา นพ.อัษฎา ตียพันธ์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชลบุรี นพ.วิศิษฐ์ อภิสิทธิ์วิทยา ผู้อำนวยการ โรงพยาบาลบางมูลนาก เพื่อให้บุคลากรมีความเข้าใจที่ถูกต้องเรื่องการทำโรงพยาบาลคุณธรรม สร้างแรงบันดาลใจ

๒. **ประมวล** สำนวณพฤติกรรมเจ้าหน้าที่ทุกระดับของทุกโรงพยาบาล พฤติกรรมที่พึงประสงค์ และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์จากบุคลากรทุกคนทุกระดับ ทุกโรงพยาบาลในเขตสุขภาพที่ ๑
๓. **เปลี่ยน** เปลี่ยนจากพฤติกรรมเป็นคุณธรรม ๓ ข้อ
๔. **แปลง** คุณธรรมหลัก ๓ ประการเป็นพฤติกรรมบ่งชี้ในหน่วยงานต่าง และจัดทำโครงการคุณธรรม
๕. **ประกาศ** ทุกโรงพยาบาลประกาศเจตนารมณ์ในการทำโรงพยาบาลคุณธรรม จัดเวทีในการประกาศ เจตนารมณ์ของทุกโรงพยาบาล สำนักงานสาธารณสุขทุกแห่งในเขตสุขภาพที่ ๑
๖. **ประเมินผล** จากการสอบถามพฤติกรรมบ่งชี้เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณจากความสุขเจ้าหน้าที่ จากความพึงพอใจประชาชน โดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปผลงาน

ตัวอย่างอัตลักษณ์ของแต่ละโรงพยาบาลในเขตสุขภาพที่ ๑ เช่น **รพ.นครพิงค์** อัตลักษณ์คือ “ซื่อสัตย์ สามัคคี จิตบริการ” **รพ.ลำปาง** อัตลักษณ์คือ “ ซื่อสัตย์ สามัคคี ใส่ใจบริการ” **รพ.เชียงราย** อัตลักษณ์คือ “ พฤติกรรมบริการดี ให้ความเป็นธรรม รักษาหัวใจ มีวินัย ” **รพ.พะเยา** อัตลักษณ์คือ “ ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ มีน้ำใจ” **รพ.แพร่** อัตลักษณ์คือ “ เอื้ออาทร บริการดี มีวินัย “ **รพ.น่าน**อัตลักษณ์คือ“ รับผิดชอบต่อ ซื่อสัตย์ ประหยัด มีน้ำใจ” **รพ.แม่ฮ่องสอน**อัตลักษณ์คือ “พฤติกรรมบริการดี มีน้ำใจ รักษา วินัย ให้ความเป็นธรรม”

เพื่อให้บุคลากรทุกโรงพยาบาลในเขตสุขภาพที่ ๑ มีการดำเนินงานโรงพยาบาลคุณธรรมอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ โรงพยาบาลในเขตบริการสุขภาพที่ ๑ ทั้งโรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไปมีการดำเนินงานโรงพยาบาลคุณธรรมครบทุกแห่ง ได้มีการจัดโครงการประชุมวิชาการในหัวข้อโรงพยาบาลคุณภาพ โรงพยาบาลคุณธรรม ความฝันสูงสุดของคนไข้ทุกคน โดยนายแพทย์พิษณุ ชันติพงษ์ โรงพยาบาลคุณธรรมสู่ความยั่งยืน โดย นพ.วิศิษฐ์ อภิสิทธิ์วัฒนา ผู้อำนวยการโรงพยาบาลบางมูลนาก จ.พิจิตร และจัดเวทีนำเสนอผลงานในระดับเขตวันที่ ๑๖ – ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๙ ที่โรงพยาบาลลำพูน จำนวนโรงพยาบาลที่เข้าร่วมกิจกรรม ๑๒ โรงพยาบาล และมีโรงพยาบาลชั้นนำเสนอผลงานประกอบด้วย โรงพยาบาลสันป่าตอง จังหวัด เชียงใหม่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา โรงพยาบาลพะเยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ โรงพยาบาลปัว จังหวัดน่าน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำปาง โรงพยาบาลศูนย์ลำปาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โรงพยาบาลลำพูน โรงพยาบาลบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม ๓๒๕ คน

กิจกรรมที่เกิดจากการดำเนินงานโรงพยาบาลคุณธรรม ตัวอย่างเช่นที่โรงพยาบาลลำพูนได้จัดทำโครงการต้นไม้แห่งความดี โดยมีการมอบต้นไม้แห่งความดีให้กับทุกหน่วยงานในโรงพยาบาลและให้หน่วยงาน เขียนชื่นชมการทำความดีของบุคลากรในหน่วยงาน ทำให้เกิดกระแสการทำความดี ช่วยเหลือซึ่งกันและกันใน บุคลากรเกิดความรักความสามัคคี ผู้รับบริการได้รับน้ำใจที่งดงามจากผู้ให้บริการซึ่งได้แก่ทีมแพทย์ พยาบาล และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการดูแลรักษาผู้ป่วย และทำให้เกิดหน่วยงานคุณธรรมขึ้นใน โรงพยาบาลลำพูนเป็นจำนวนมาก

ผลลัพธ์ที่เกิดจากการทำโรงพยาบาลคุณธรรม

- ๑) โรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไปในเขตสุขภาพ ที่ ๑ เป็นโรงพยาบาลคุณธรรม ๑๐๐%
- ๒) โรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไปในเขตสุขภาพที่ ๑ มีการประกาศอัตลักษณ์ของตนเองและมีการดำเนินการโรงพยาบาลคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง

ผู้รับบริการโรงพยาบาลได้รับคำชื่นชมจากผู้รับบริการ นับแต่ดำเนินการโรงพยาบาลคุณธรรม จดหมายชมเชยมากขึ้น ทั้งชื่นชมแพทย์ พยาบาล บุคลากร และระบบการรักษาของโรงพยาบาล การร้องเรียน เรื่องร้องเรียนจากศูนย์ดำรงธรรมและจากช่องทางต่างๆ ของโรงพยาบาลลดลงจากเดิมอย่างเห็นได้ชัด

บุคลากรในโรงพยาบาลมีความรัก ความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจในการทำกิจกรรมของโรงพยาบาล มีความซื่อสัตย์ในเรื่องการใช้ทรัพยากรของโรงพยาบาลเกิดความประหยัด การมอบรางวัลและการเชิดชูเกียรติ เรื่องการทำความดีทำให้เกิดการสร้างขวัญและกำลังใจ

การขยายผลการดำเนินงาน ได้ขยายการดำเนินงานของโรงพยาบาลคุณธรรมไปกับโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลเพื่อให้มีการดำเนินงานโรงพยาบาลคุณธรรมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน